

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-542

30.5.2025

Fremtind Forsikring AS

Ansvar

Påsatt brann i kombinert verksted/bolig – personskade – arbeidsgiveransvar? – skl. § 2-1.

I et forsøk på å skjule sitt underslag, stiftet en ansatt hos sikrede brann i sikredes lokaler (bilverksted/bolig). Klager, som bodde i en leilighet i overetasjen til verkstedet, pådro seg brannskader på hendene og i ansiktet da hun tok seg ut fra den brennende bygningen. Klager fremsatte erstatningskrav overfor sikrede og foretaket for økonomisk tap og annen skade med hjemmel i skl. § 2-1. Foretaket avviste ansvar og anførte at ansvarsforsikringen ikke omfattet den aktuelle skaden da den måtte anses for å være forvoldt forsettlig. Foretaket anførte videre at brannen ikke oppstod/ble voldt under utøvelse av den sikrede virksomhet, slik at sikrede og foretaket ikke kunne holdes ansvarlig med hjemmel i arbeidsgiveransvaret, jf. skl. § 2-1. Nemnda kom til at foretaket ikke var ansvarlig under sikredes ansvarsforsikring, og viste blant annet til at skaden ikke kunne sies å være skjedd under utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren.

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmål om klager kan kreve erstatning under sikrede (bilverksted) sin ansvarsforsikring, under henvisning til arbeidsgiveransvaret i forbindelse med personskade oppstått etter brann.

Fra vilkårene hitsettes:

8.1. ANSVARSFORSIKRINGEN OMFATTER

8.1.1 Sikredes rettslige erstatningsansvar for skade, se punkt 8.1.2, som konstateres av denne eller skadelidte i forsikringstiden og som er voldt under utøvelse av den virksomhet som er angitt i forsikringsbeviset, herunder ansvar som eier eller bruker av fast eiendom som benyttes i virksomheten. Skaden blir å henføre til den forsikringsavtale som gjaldt da skaden først ble konstatert.

Forsikringen omfatter også:

Direkte ansvar som ansatte pådrar seg hvis ansvaret etter § 2-1 i Lov om skadeserstatning av 13. juni 1969 kunne vært gjort gjeldende overfor arbeidsgiveren, og skaden ikke er voldt av den ansatte ved forsett.

Hvor sikrede som arbeidsgiver holdes ansvarlig for skade som er forsettlig forvoldt av den ansatte, trer selskapet inn i sikredes rett til regress mot den ansatte.

En ansatt hos sikrede (heretter «skadevolder») tente på sikredes bygning den 1.11.21 ca. kl. 7.15. I bygningen var både sikredes lokaler, en bensinstasjon og en leilighet i overetasjen der klager oppholdt seg.

Brannen ble anlagt i kundemottaket i første etasje i bygget, og i underetasjen. Brannstiftelsen skjedde i et forsøk på å dekke over skadevolders underslag hos sikrede. Forut for brannen koblet skadevolder ut både brannvarslingsanlegget og innbruddsalarmen i bygget.

Etter at brannen var startet, ringte skadevolder til klagers samboer og varslet om brannen. Klagers samboer varslet klager og gikk deretter ned i første etasje for å forsøke å slukke brannen med et

brannslukningsapparat. Brannen var imidlertid i for sterk utvikling til å la seg slukke på dette tidspunkt.

Klager forsøkte å ta seg ned fra leiligheten og ut av bygget kort tid etter, men da var første etasje fylt med tykk, svart røyk, og klager hadde store problemer med å finne og åpne utgangsdøren. Klagers samboer fikk åpnet døren utenfra og fikk akkurat trukket klager ut av det brennende bygget tidsnok til at hun overlevde. Klager ble likevel påført brannskader på hendene og i ansiktet.

Skadevolder ble i tingretten dømt til fengsel i fire år og tre måneder for brudd på straffeloven §§ 355, 352 (2), jf. 351 (1) og 325, jf. 324. I tillegg ble skadevolder idømt sivilrettslige erstatningskrav i tilknytning til brannen og oppreisningserstatning til klager på kr 300 000.

I forbindelse med straffesaken mot skadevolder, ble det fra klagers side fremmet sivile krav i form av erstatning med hjemmel i skadeserstatningsloven, jf. straffeprosessloven § 3, jf. § 428.

Det ble videre gjort gjeldende krav mot sikrede, og foretaket i egenskap av ansvarsforsikrer, om tilleggserstatning for økonomisk tap og annen skade som ble påført klager, i medhold av skadeserstatningsloven § 2-1. Dette kravet ble fremsatt ved brev 23.4.24.

Foretaket avslo kravet 15.5.24. Slik foretaket så det kunne ikke den skadevoldende handling henføres under arbeidsgiveransvaret.

Klager anfører at skadevolders handlinger omfattes av arbeidsgiveransvaret, jf. skadeserstatningslovens § 2-1. Klager viser til at Høyesterett har fastslått at det skal foretas en utvidende tolkning, der en arbeidsgiver også er erstatningsansvarlig som følge av forsettlig, tapsbringende handlinger fra den ansattes side, selv om dette kan ha skjedd i direkte strid med arbeidsgiverens interesser, jf. Rt. 2000 s. 211 med flere etterfølgende avgjørelser.

Klager viser til at Høyesterett i Advokatpartnerdommen (avsnitt 73) har vektlagt å finne en løsning som gir skadelidte adekvat vern, som danner formålet bak skadeserstatningsloven § 2-1, til tross for at dette går markant utover hensynet til arbeidsgiver. Fra klagers side fremholdes at Høyesterett i Rt. 2000 s. 211, Rt. 2008 s. 755 og HR-2015-981-A (Advokatpartnerdommen) illustrerer at hensynet til skadelidte vektlegges i en slik grad at det benyttes en pragmatisk juridisk metode, som gir pulverisering av erstatningsansvaret ut på arbeidsgiver, som kan tåle belastningen bedre.

Klager anfører at Advokatpartnerdommen illustrerer en svært lav saklig tilknytning mellom skadevolders handlinger og arbeidsoppgavene. Hensynet til skadelidte gjorde likevel at Høyesterett valgte å pulverisere den økonomiske belastningen ved å plassere ansvaret på arbeidsgiver, uten at det er angitt noe om hvordan arbeidsgiver hadde noen faktisk mulighet til å avverge skaden.

Klager anfører at den rettsutvikling som kommer til syne i Advokatpartnerdommen, sammenlignet med tidligere rettspraksis, taler for at en rekke andre tilfeller av forsettlig skadevoldende handlinger med varierende grad av arbeidsgivers mulighet til effektiv kontroll, bør gi samme resultat.

At det ikke alltid idømmes erstatningsansvar for arbeidsgiver likevel, slik som i Rt-2012-1420 Ålgård bilutleie-dommen, må trolig tilskrives at hensynet til skadelidte ikke alltid aktualiserer pulverisering av skaden over på arbeidsgiver på samme måte. Der hensynet til skadelidte ikke gjør seg gjeldende særlig sterkt, får hensynet til arbeidsgiver noe betydning.

Klager anfører at det sikringsanlegg som arbeidsgiver hadde montert i bygningen som ble rammet av brannen, en ordinær brannalarm uten automatisk slukking, som den ansatte dessuten koblet

ut, fremstår lite egnet som vern mot brann og de katastrofale følgene det kunne få, gitt at det både fantes bensinstasjon og bebodd leilighet i samme bygning. Arbeidsgiver hadde ut fra lokalenes sammensetning og forholdene på stedet en særskilt foranledning til å beskytte skadelidte mot den aktuelle skaderisikoen, og dette bør sees i sammenheng med eksisterende løsninger for slik beskyttelse.

Klager anfører at, hva gjelder hensynet til klager, så er det ikke tvilsomt at skaden er svært omfattende og vil merkes resten av hennes liv. Da brannskaden særlig rammet klagers hender, antas hun å få høygradig, varig medisinsk invaliditet som følge av det inntrufne. I avveining av hensynet til arbeidsgiver og hensynet til skadelidte, er arbeidsgiver nærmest til å bære risikoen for at skaden oppstod.

Forsikringsforetaket anfører at ansvarsforsikringen ikke omfatter den aktuelle skaden, da den må anses for å være forvoldt forsettlig, og at forsikringen ikke kommer til anvendelse da skaden faller utenfor forsikringens dekningsfelt.

Foretaket anfører videre at brannen ikke oppstod/ble voldt under utøvelse av den forsikrede virksomhet.

I alle tilfelle anfører foretaket at sikrede og foretaket ikke kan holdes ansvarlig med hjemmel i arbeidsgiveransvaret, jf. skl. § 2-1. Foretaket bestrider at skaden har skjedd «under utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren». I sakens anledning viser foretaket til at det fremgår av forarbeidene til skl. § 2-1 at:

Arbeidsgiveren er ikke ansvarlig for ethvert erstatningsbetingende forhold fra arbeidstakerens side. Det kreves at forholdet har en viss tilknytning til tjenesten. For det første er det et vilkår at skaden er voldt 'under... utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren'. Dette innebærer at ansvaret ikke omfatter skade som arbeidstakeren volder utenfor tjenesten. Hvorvidt skaden er voldt i eller utenfor tjenesten, vil nok i enkelte tilfelle kunne by på tvil, slik som etter gjeldende rett. Men det kan vel sies at vilkåret for at arbeidsgiveren skal bli ansvarlig i alminnelighet vil være at skaden er voldt på et tidspunkt da vedkommende er i arbeidsgiverens tjeneste, og at skadehandlingen står i forbindelse med utføringen av vervet eller oppdraget. (NUT 1964:3 s. 44/45.)

Foretaket bemerker at brannstiftelsen skjedde før arbeidstid (8–16), idet skadevolder tok seg inn i lokalene før kl. 7.00. Første brannalarm slo ut kl. 7.12, da på bakgrunn av varmedeteksjon. Arbeidsgiver anføres å ikke hefte for skader som er forvoldt på fritiden.

Foretaket anfører videre at skadehandlingen ikke står i forbindelse med utføringen av skadevolders arbeid i kundemottaket. Skaden er således ikke voldt under skadevolders utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren. Handlingen mangler tidsmessig tilknytning til arbeidsgiver. Skadehandlingen står heller ikke i forbindelse med utføringen av skadevolders arbeid i kundemottaket.

Foretaket anfører at det, i alle tilfelle, ikke foreligger saklig tilknytning mellom skadevolders handlinger og hans arbeidsoppgaver. Rettspraksis som det er vist til fra klagers side anføres å ha liten overføringsverdi i det foreliggende tilfelle.

I det tilfellet at det skulle anses å eksistere tilstrekkelig nærhet mellom skadevolders arbeidsoppgaver og den skadevoldende handling, i forhold til spørsmål om saklig tilknytning og hensynet mellom klager og sikrede, så anfører foretaket at handlingen er såpass ekstraordinær at den faller utenfor det som er rimelig å regne med, jf. § 2-1 nr. 1 annet punktum. I denne sammenheng nevnes kort at også sikrede er å betrakte som skadelidte i forhold til brannstiftelsen. Foretaket, i egenskap av sikredes tingskadeforsikrer, er tilkjent i underkant av kr 2,7 mill. i erstatning i tingrettens dom.

Atter subsidiært anfører foretaket at den aktuelle leiligheten som klager har sovet og oppholdt seg i, etter foretakets kunnskap, ikke er godkjent for varig opphold. Foretaket er videre av den forståelse at arealene ikke har vært i forskriftsmessig stand med tanke på rømningsveier. For å komme seg ut av arealene, måtte klager gjennom verkstedlokalene. Dersom det hadde foreligget forskriftsmessig rømningsvei, så ville skaden på klagers side vært unngått. Foretaket anfører etter dette at et eventuelt ansvar må falle bort, jf. skl. § 5-1.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig under sikredes ansvarsforsikring for klagers skader.

Nemnda slutter seg her til sekretariatets vurdering av at arbeidsgiveransvaret ikke kommer til anvendelse:

Sekretariatet bemerker videre at skaden, under enhver omstendighet, ikke kan sies å være skjedd 'under utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren', jf. skl. § 2-1 nr. 1, 1. pktm. Hendelsen inntraff på skadevolders fritid og kan etter vår vurdering ikke sies å stå i noen sammenheng med utføringen av hans arbeid i kundemottaket.

Etter sekretariatets vurdering er den skadevoldende handling videre uansett av en karakter som gjør at den faller utenfor det som er rimelig å regne med etter arten av virksomheten eller saksområdet og karakteren av arbeidet eller vervet, jf. skl. § 2-1 nr. 1, 2. pktm. Det er på det rene at arbeidsgiveransvar kan ilegges også der handlingen ikke er utført i arbeidsgivers interesse, jf. Rt. 2000 s. 211 DnB, Rt. 2008 s. 755 Hjemmehjelp og Rt. 1997.786 Mobbedom 2.

I Rt. 2007 (Vekterdommen), som det også er vist til i klagen, ble det vaktsselskapet frifunnet for skader en vekter hadde påført en bygning han hadde ansvaret for ved forsettlig brannstiftelse. Retten la i avgjørelsen blant annet vekt på at det ikke dreide seg om en generell risiko knyttet til arbeidssituasjonen, men en særegen risiko knyttet til den aktuelle skadevolder, som handlet fordi han ønsket oppmerksomhet. På tilsvarende vis er sekretariatet av det syn at skaden i foreliggende sak er utløst som følge av en særegen risiko knyttet til skadevolder, og ikke arbeidssituasjonen generelt.

Etter dette har vi kommet til at klagen ikke kan føre frem.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).